

Konference INFORUM '99

Ve dnech 18.-20. května 1999 proběhl 5. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích Inforum (dříve Infomédia). Akce byla tradičně jedním z doprovodných odborných programů veletrhu Svět knihy, pořádala ji Albertina icome Praha a tentokrát se konala v Nové aule Vysoké školy ekonomické.

První den jednání byl věnován společnému zasedání. Po úvodním slovu zástupce Albertiny Vladimíra Karna vystoupil s přednáškou Knowledge Management a jeho význam pro informační profesionály Charles Oppenheim z Department of Information Science na univerzitě v britském Loughborough. Hovořil o znalostním managementu jako vyšším stupni informačního managementu a o jeho vlivu na informační práci. Jeho úkolem je řízení vědomostí v organizaci a měl by se stát neopominutelnou součástí vedení organizace. Problémy souvisejí s otázkou měřitelnosti informací a jejich oceňováním, které je vždy subjektivní a lze těžko určit jejich finanční hodnotu a zahrnout je do účetnictví organizace. Následoval příspěvek Márie Dologové Informační specialista, uživatel a učící se organizace, v němž využila své konkrétní zkušenosti získané ve Slovaftu, a.s., kde se již zástupci informačního střediska podílejí na strategickém řízení podniku. Zdůraznila nutnost partnerského vztahu mezi informačním pracovníkem a uživatelem informací.

Odpolední část společného zasedání zahájil Jan Vymětal, vedoucí inf. střediska Deza, a. s. ve Valašském Meziříčí. Ve svém příspěvku se zabýval současným informačním prostředím, publikační a informační explozí a informační společností. Další referující Vladimír Karen hovořil o konzorciálních nákupech, které jsou do budoucna výhodným

řešením pro naše knihovny. Seskupením subjektů za účelem společného nákupu informačních zdrojů a společným provozováním technických prostředků mohou knihovny ušetřit nemalé finanční prostředky. Libor Stejskal z Centra lékařských informací MEDICON IKEM Praha informoval o projektu MEDLIN, jehož realizace započala ve spolupráci s NLK v roce 1998. Jde o zpřístupnění zdravotnických informačních zdrojů OVID (bibliografické databáze a full-textové zdroje), návaznost na CASLIN (LINCA) a tvorbu souborného katalogu knihoven rezortu zdravotnictví. Velmi zajímavý byl příspěvek Sjoerda Vogta z The Dialog Corporation (VB) věnovaný službám Dialogu: jeho jednotlivé produkty jsou vždy adresné, tj. určené určité skupině uživatelů. Zdůraznil nárůst služeb nazývaných eCommerce (Electronic Commerce). Dále vystoupili Jan Mottl a Stanislav Psohlavec z Albertiny icome Beroun s informací o činnosti jejich společnosti, která bude nadále zajišťovat vývoj, výrobu a prodej ČNB na CD-ROM a digitalizaci v NK ČR. Informovali o dokončování nové verze software pro ČNB nazvané TORNÁDO, která nahradí WiniFret a umožní plnohodnotnou práci pod Windows 95 a NT.

První den konference uzavřelo diskusní fórum, které pod názvem Na prahu informační společnosti: Informace pro člověka nebo proti němu? velmi profesionálně moderoval M. Růžička z časopisu Týden. V debatě vystoupili s krátkými příspěvky Milan Mareš (Ústav teorie informací AV ČR), Jan Jiráček (FSV UK), Miroslava Matoušová (MV ČR), Jiří Peterka (nezávislý publicista a konzultant), Martin Svoboda (STK) a Jan Truneček (VŠE). Účastníci se věnovali chování v informačním světě, negativům internetu, důsledkům informační vlny pro masová média, informační společnosti, znalostnímu managementu a budoucnosti „pozornostní“ ekonomiky i úkolům knihoven v současnosti a budoucnosti. Byla diskutována vyslovená provokující prognóza o zániku žurnalistiky.

Ve večerních hodinách se konala v Zrcadlové kapli Klementina recepce „Infomejdan '99“, jejímž spolupřátelkou byla Národní knihovna ČR. Při této příležitosti byly uděleny ceny Inforum 1999 v kategorii Info-produkt (tuzemský nebo zahraniční produkt nebo služba, které za poslední 3 roky nejpozoruhodněji vynikly na domácí scéně elektronických informačních zdrojů) a Info-počín (nejvýznamnější čin spojený s elektronickými informačními zdroji, např. uspořádání akce, získání prostředků, založení organizace, výstavba/přestavba objektu apod., s významem pro domácí scénu během posledních 3 let). Na prvním místě v kategorii Info-produkt se umístila služba STK v Praze pro elektronické dodávání dokumentů INVIK, o jeden hlas méně získala WWW služba Ministerstva spravedlnosti ČR - Obchodní rejstřík na internetu a na třetím místě skončilo zpřístupnění všech hlavních katalogů NK ČR. V kategorii Info-počín s velkou převahou zvítězilo otevření rekonstruované Městské knihovny v Praze a zpřístupnění internetu pro Pražany zdarma.

Další dva dny jednání byly rozděleny do dvou sekcí. Přednášky v sále A byly zaměřeny více na obecné problémy knihovnictví a v sále B byly orientovány oborově. Hlavními tématy zde byly biomedicínské a farmaceutické infor-

mace, přírodní vědy a technika a informační zdroje pro podporu obchodu a podnikání.

Středeční dopolední jednání sekce A bylo věnováno novým trendům a technologiím. Jako první vystoupil Martin Svoboda s přehledným příspěvkem porovnávajícím situaci v knihovnách v 80. a 90. letech a vyzdvihl hlavní mezníky v této oblasti. Závěrem poukázal na nové podmínky, kterým se knihovny musí přizpůsobit a na prostředky, které jim to umožní.

Základní rysy a úkoly informační ekologie zvláště v prostředí internetu charakterizoval Jiří Peterka. V této souvislosti upozornil na změnu složení uživatelů internetu a na problémy orientace v ohromném množství různorodých informací. Charakterizoval cíle „informačně ekologického hnutí“: např. snahu o větší přehlednost WWW stránek, větší personalizaci WWW služeb, nutnost zpracovávání informací, boj proti agresivitě producentů. Současně uvažoval o zneužití tohoto hnutí a případném omezení svobody informací. O nových možnostech řízení a kontroly, o principech znalostního managementu, o „učící se“ organizaci a o nutnosti přidávat hodnotu ke službám hovořil přestavitel The Dialog Corporation Sjoerd Vogt. Další zahraniční účastník Nick Turner, odbytový manažer společnosti UMI (VB), informoval o informačním produktu UMI ProQuest SiteBuilder, následovalo praktické předvedení práce s tímto produktem na VŠE. Andrea Cernichari představila historii společnosti The H. W. Wilson Company (USA) a její produkty, jejichž obsah se řídí požadavky uživatelů. O informačním produktu Ultra*Net 2000 - informační technologii založené na webu informoval Oliver Tragauer z R+R Messtechnik (Rakousko). Blok zakončil vystoupením Vlastimil Veselý (Ústav informatiky VŠT Brno), v němž pojednal informační management v éře internetu. Seznámil posluchače s výsledky průzkumu uživatelů internetu, zabýval se otázkou intelektuálního vlastnictví na internetu, charakterizoval hlavní úkoly Centra pro elektronický obchod a zmínil Virtuální informační park - univerzitní informační službu sloužící rozvoji informační ekonomiky v ČR.

Odpolední program byl zaměřen na informace o Evropské unii a její strategii v poskytování informací především prostřednictvím internetu. Úvodní přednášku měl Lindsay Armstrong z Generálního ředitelství pro informace, komunikaci, kulturu a audiovizuální prostředky Evropské komise. Zdůraznil roli Evropské unie jako zdroje informací, které poskytuje na řadě serverů, jenž jsou od roku 1996 koordinovány pod společnou doménou. Upozornil i na program Europe Direct, v jehož rámci má být každý dotaz směřovaný na EU zodpovězen do 48 hodin. Následovala přednáška paní Grace Hudson o evropském právu na internetu, v níž se zabývala třemi klíčovými zdroji právních informací (CELEX, EUDOR, EUR-lex), z nichž EUR-lex zpřístupňuje veřejnosti legislativu EU bezplatně. Server EUROPA prezentovala Milena Mazačová, o informačních službách výzkumu a vývoje na internetu (CORDIS) hovořila Věra Mísařová, obě z Evropského dokumentačního střediska Univerzity Karlovy. Jiří Palivec z Úřadu vlády ČR přiblížil ve své přednášce mezire-zorní systém pro aproxi-

maci práva ISAP, který má být v dohledné době zpřístupněn prostřednictvím internetu. Funkcí systému je poskytovat aktuální informace o platném právu Evropských společenství a související dokumenty, monitorovat průběh a výsledky aproximačního procesu, poskytovat metodické nástroje pro zvládnutí jeho základních fází a generovat výstupy a export dat pro potřeby orgánů EU a vlády ČR. Informaci o novém Informačním centru Evropské unie v Praze poskytla Kateřina Čadilová. Nicky Lane z Context Ltd. (vydavatel Justis CELEX a dalších právních informací z EU) prezentovala propojení legislativy EU s precedenčním právem a možnosti využití tzv. J-Link pro propojení mezi naším informačním systémem a databází JUSTIS CELEX.

Dopoledne třetího dne konference v sekci A bylo věnováno knihovním informačním systémům a automatizaci knihoven. Téma uvedl Rudolf Vlasák vedoucí ÚISK FF UK přednáškou Nová paradigma knihovnictví. Obsahem přednášky Štefana Kimličky z FF Univerzity Komenského byl projektový management jako cesta k úspěšné automatizaci knihoven. Zbytek dopoledního programu byl věnován prezentacím těchto produktů: Databáze autorit na CD-ROM ČNB (Z. Bartl, NK ČR), Q-Series (Heather Crosbie, EOSi, Velká Británie - EOSi má zastoupení na Univerzitě Karlově), Rapid Library (N. Andrejčíková, Comostrom Systems, s.r.o., Břeclav), Clavius (J. Šilha, LANius, s.r.o., Tábor), Katalogizace v Kp-systému s využitím ČNB (V. Trunec, Kp-sys, s.r.o., Sezemice), Elektronická ochrana knihovních fondů DIALOC-LIBRARY (L. Antl, AC Systems, s.r.o., Praha), RELIEF - znalostní sbírkový systém (P. Kocourek, INCAD, s.r.o, Praha). Na závěr tohoto bloku představila Eva Marvanová Ústřední knihovnu Slezské univerzity v Opavě v souvislosti se zpřístupněním katalogu knihovny v rámci národního souborného katalogu CASLIN.

Odpolední program sekce A byl zaměřen na problematiku autorského práva a elektronických informací. Přednášeli Tuula Haavisto, odbornice z Finska, koordinátorka projektu Central Eastern European Copyright User Platform (CECUP) - o vývoji legislativy v autorském právu v Evropě, Jaroslav Šilhánek z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze - o některých aspektech problematiky copyrightu v oblasti odborných a vědeckých informací a Martin Boháček (VŠE) - o aktuálních otázkách elektronického copyrightu ve vztahu ke knihovnám. Jiří Kordač z MK ČR poté přiblížil účastníkům konference nový návrh autorského zákona a zodpověděl dotazy k této problematice.

Doprovodnou akcí Infora byl **workshop Autorské právo a elektronické informace**, který se konal 21. května v důstojném prostředí zasedací místnosti rektora VŠE a vedla jej přední specialista v této oblasti Tuula Haavisto. Tato akce byla pořádána ve spolupráci se SKIP a CECUP.

Hlavní část setkání vyplnila přednáška T. Haavisto, která byla rozšířeným konferenčním příspěvkem. Autorka podala velmi důkladný přehled historie i současných aktivit týkajících se autorského práva v rámci Evropské komise, charakterizovala jednotlivé programy (ECUP, CECUP) a instituce působící v této oblasti. Účastníci obdrželi řadu

zahraničních materiálů, částečně přeložených do češtiny. Závěrem následovala krátká diskuse, do níž se zapojili jednotliví účastníci workshopu. Vzhledem k tomu, že problematika autorských práv v oblasti elektronických dokumentů začíná být aktuální i u nás, bylo vystoupení T. Haavisto velmi přínosné, protože nejen zmapovalo současnou situaci v Evropě, ale poskytlo i cenné rady a poznatky z praxe. V souvislosti s nárůstem elektronických dokumentů, tvorbou nového autorského zákona a mezinárodními aktivitami České republiky v této oblasti je nutné tuto problematiku dále průběžně sledovat a seriózně se jí zabývat.

Kladem workshopu byla kromě samotného obsahu i výborná organizace, které se ujala Jarmila Burgetová, a kvalitní tlumočení do češtiny. Škoda jen, že kapacita místnosti nebyla využita, jak se plánovalo, protože se všichni zájemci vybraní z velkého množství přihlášených bohužel nedostavili.

Letošní konference opět poskytla knihovníkům a informačním pracovníkům kvalitní přehled aktuálního dění v oblasti informačních zdrojů a technologií. Kromě obvykle pojednávaných problémů a tradiční prezentace informačních produktů se objevila témata nová: např. znalostní management, učící se organizace; v souvislosti s využíváním internetu se hovořilo o informační etice, informační ekologii, „životním prostředí“ informací. Dochází tedy k určitému posunu pozornosti od vlastní práce s internetem, která je dnes pro většinu informačních profesionálů i odbornou veřejnost denní rutinou, k úvahám souvisejícím s morálně-etickými principy, s intelektuálním vlastnictvím, s autorským právem.

Konferenci doplňovala minivýstava nazvaná „Informační zdroje a automatizace knihoven“, instalovaná ve foyer auly, kde zástupci firem představovali na požádání své produkty. Inforum '99 bylo po obsahové i organizační stránce velmi vydařené, Nová aula VŠE byla ideálním prostředím pro takovou akci a vynikající profesionální práci odvedli rovněž tlumočníci.

Mrá, -AM-

